

Smaastykker.

1. Danmark og Slavehandelens Ophævelse.

AF

Kay Larsen.

Med en vis Glæde husker de fleste Danske fra deres Skolelærdom, at Danmark var det første Land, som »ophævede Slavehandelen«. Helt rigtigt er det ikke, men Forordningen »Om Negerhandelen« af 16. Marts 1792, der standsede Ind- og Udførsel af Slaver fra 1803 at regne, viser dog de Danske som Foregangsmænd paa dette Omraade. Som bekendt vedblev Slaveriet at eksistere i Dansk-Vestindien indtil Emancipationen 1848, og indtil da kunde man paa dansk Grund i Vestindien og Guinea sælge og købe Slaver. Det var kun Afskibningen af Slaver, Ud- og Indførselen, som blev forbudt fra 1803 at regne.

Frankrig havde afskaffet Slaveriet i sine Kolonier 1790, men maatte genindføre det 1802. England forbød Slaveforsendelserne 1807 (fra 1808), og alle andre Stater kom senere ind paa samme Bane. Der er altsaa god Grund til at erindre Forordningen af 1792 med nogen Stolthed.

Dertil kan føjes, hvad hidtil ikke har været kendt, eller rettere, indtil nu er gaaet i Glemmebogen, at Danmark faktisk har forbudt Slaveeksporten fra sin Hovedkoloni i Indien, Trankebar, allerede 1745.

Fra Trankebar havde Danskerne udført Slaver i stor Mængde, særlig til Atschin (Atjeh paa Sumatra). Saaledes sendtes alene 4. Juli 1696 Skibene »Charlotte Amalia« med 1400 »Sjæle« og »Elefanten« med 560 Sjæle ombord fra Trankebar til Atschin, og af disse »Sjæle« var mindst de 1800 Slaver. De fleste sendtes

ganske vist for fremmed Regning, særlig fra de franske Kolonier paa den sydlige Del af Koromandelkysten; sikkert er det dog, at Trankebar var Afskibningssted for talrige Slaver. Endnu Aaret før Forbudet fremkom, medgav Myndighederne i Trankebar (13. Oktober 1744) Instruktion til Kaptajnen og Skibsassistenten paa Atschin-Fareren »Christianus Sextus« angaaende Fragt-Slaverne: at de paa Rejsen »saa Witt mulig Conserveres i goed Stand og undervejs ikke Creperer.«

Da det danske Forbud blev udstedt, var Handelen i Nedgangen, og betød derfor heller ikke noget større Offer; det var dog en Reform, et Brud med gammel Daarlighed og fortjener derfor at erindres. Æren tilkommer for en Del Guvernør Hans Iver Bonsach¹ og hans Efterfølger (og Broder) Hans Ernst Bonsach², der ved deres Indberetninger til Asiatisk Kompagni's Direktion i København havde forberedt Sagen.

Aktstykket³, Plakaten, forkyndtes under Trommeslagning i Trankebars Gader d. 20. Juli 1745, og Ordlyden er følgende:

Gouvernementet paa Castellet Dansborg lader hermed til alles Efterretning bekiendt-gjøre.

Som de højbydende Herrer Directeurer for det Kongel. Ocotroyerede Danske Asiatiske Compagnie i Kiøbenhavn ere komne udj Erfaring om, hvor u-retfærdig og syndig dend Omgang har været, som nu i nogle Aar her paa Stedet har gaaed i Svang med de fra Landet hid til Forhandling indbragte Slaver, i det samme for dend største Deel ved nogle (: saa kaldede :) Slavekræmmere paa een og anden underfundig Maade og ved u-tilladelige Midler bleven deels locket og forført, deels staalet fra deres Forældre og Slægtninger og siden her paa Stedet solgt til Liebhavere; hvorover mange bedrøvede Menniskers Suck og Graad er kommen over dette Sted.

Da paa det nu saadant hos Christne saa vel som hos Hedninger høyt forbudne og intollerable Handel og Tilverkгааende med uskyldige og friebaarne Mennisker, tvertimod ald Natur og Folcke Rætt, kand for Fremtiiden blive forebyggt og aldeles afskaffet, haver det Naadig og Høygunstig behaget oven høybem^{te} Voris høybydende Herrer Principaler udj det med Skibet Tranquebar

¹ Guvernør 13. Juli 1741 til 17. Sep. 1744.

² Guvernør 17. Sep. 1744 til 5. Sep. 1754.

³ Trankebar Rapportbog 1744—45, [Nr. 1283] S. 332—34; Rigsarkivet.

andbragte Høy Respective General Missive, af en Christelig og Høyberømmelig Nidkierhed, at forbyde og ophæve denne hidtil brugte u-christelige Handel med Slaver. Ligesom vi da hermed udi Kraft af Høybem^{te} General Missives Formeld forbyder alle og enhver her paa Stedet enten directe eller indirecte ved sig selv eller ved Andre, for sig selv eller for Andre, at tilkiøbe sig nogen Slaver, for samme igien her eller paa andre Steder at selle, under hvad Navn det have kand, dog skal her med icke være nogen formeent at til eget Huus-brug og fornødenhed at tilkiøbe sig de Slaver, som enten af frie Villie og Forsæt sælger sig selv eller af deres virkelige forældre bliver bragt til Salgs.

Hvorefter alle og Eenhver sig haver vedbørlig at Rette, og hvo herimod handler, at vendte sig exemplariter derfor at vorde straffet.

Castellet Dansborg dend 20. juli 1745.

L. S.

Paa samtlig Gouvernementets¹ Vegne

P. P. Kramer².

¹ Gouvernementets Medlemmer var da: H. E. Bonsach, P. H. Meyer, C. Fr. Høyer, J. C. Saetmann og P. P. Kramer.

² Sekretær, Fiskal og V. Stemme i det sekrete Raad.
